

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A katonai bíraskodás reformja.

(A reform-kérdések népszerű ismertetése.)

Gérő Gyula honvéd alezredes-hadbírótól.

(Vége.)

Ami most már a *perorvoslatok* (felebbezés stb.) kérdését illeti, katonai szempontból nem lehet ellenezni, hogy a katonai bíróságok egyes rendelkezései, illetőleg ítéletei ellen is megengedjék a rendes perorvoslatok használata, — *hacsak ezáltal maga a bünvádi eljárás menete túlságosan hosszúra nem nyúlna.* Mert mint már említettük, a katonai bünvádi eljárásnak elengedhetlen követelménye a *gyorsaság*.

Ha tehát a polgári bünvádi eljárásban használható rendes perorvoslatoknak a lehetőséghez képest a katonai bünvádi eljárásban is hely engedtetnék, akkor a katonai érdekeknek is elegendő kellene tenni legalább annyiban, hogy csak *egy* foku perorvoslat engedtetik, vagyis hogy a polgári bíróságok szervezetétől eltérőleg, három folyamodásu helyett csak *két* folyamodásu katonai bíróságok állítsanak fel. A m. kir. honvédségnél, eltérőleg a cs. és kir. közös hadsereg bírósági szervezetétől, jelenleg is csak *két* folyamodásban gyakorolják a bíraskodást, amely legalább e miatt, még kifogás alá nem esett s a polgári bíraskodásra sem lehet azt állítani, hogy mindig az volt a helyes, amit a harmadik foku bíróság mondott ki.

A *gyorsaság* követelményénél fogva más államok katonai bünvádi perrendtartásai a *vizsgálati* intézkedések elleni perorvoslatokat általában korlátozzák, a *vég-határozat* (ítélet) ellen pedig csak *egy* foku felebbevitelt engednek meg, amennyiben a legtöbb államban nincsenek is harmadfoku katonai bíróságok, sőt Angliában a katonai bírósági ítélet ellen nincs is felebbevitelnél helye.

Magától értetődik, hogy a katonai parancsnokoknak jelenleg is gyakorolt az a joga, mely szerint az elsőfoku bíróságok ítéleteit ők erősítik meg, esetleg egybitik: a rendes perorvoslatok rendszerével össze nem egyeztethető, minél fogva a bírói felsőbbbségi jognak ez a része az új eljárásban fen nem tartható, — amint hogy azt más modern katonai bünvádi perrendtartások sem tartották fen.

*

Ami a bírák *függetlenségét* illeti, nem szükséges talán mondanom, hogy a katonai bírákat olyan füg-

getlenné tenni nem lehet, mint a minők a polgári bírák.

A *függetlem* tartja össze az egész haderőt és képesíti az összműködésre. Természetes dolog tehát, hogy a haderőnek egy tagját sem, tehát a katonai bírákat sem lehet annyira függetleníteni, hogy akaratuk ellen áthelyezhetők se legyenek stb.

Mindez azonban nem zárja ki azt, hogy az új eljárásban más módon, a lehető leghatékonyabban biztosítsák a bírák részére az a jog, hogy ítéleteikben saját lelkiismeretüket szabadon követhessék és hogy ezért semmiféle ürügy alatt zaklatásnak kitéve ne legyenek.

Az sem mutatkozik szükségesnek, hogy az új eljárásban az ítélőbíróság csupa *jogképzett* egyénből (hadbírákból) állítsák össze, sőt a különleges katonai viszonyok kívánatossá teszik, hogy az ítélőbírószágban katonaaállományu egyének is részt vegyenek, mert a haditörvényszékek elé kerülő bűnesetek legnagyobb része olyan, a melyeknek helyes elbírálásához a különleges katonai viszonyok ismerete szükséges. Hogy ez a felfogás mennyire helyes, azt az is mutatja, hogy Franciaországban, ahol most béke idejére a katonaságot is polgári bíraskodás alá akarják helyezni, az e tárgyban készült törvényjavaslat akként intézkedik, hogy az ítélő polgári bírák mellé katonai bírák (jury) is adatsanak.

De nem volna indokoltsága annak sem, hogy a haditörvényszék bírái közé úgy mint eddig *legénységi* egyének is vezényeltessenek, mert ezek a bírói tiszttséghez a mai fejlett viszonyok által megkívánt intelligenciával és önállósággal rendszerint nem bírnak. Az új német birodalmi katonai bünvádi perrendtartás, mely a legénységi elemet a haditörvényszéki bírák sorából szintén kizárja, még a tisztekre nézve is azt a követelményt állítja fel, hogy bíró csak az lehet, a ki legalább is egy év óta tagja a hadseregnek (haditengerészetnek).

Az a kérdés is megfontolandó, vajjon nem kellene-e azt is megkövetelni, miszerint a bírák *nagykoruak* legyenek.

A magyar törvények szerint polgári bíró vagy esküdt csak az lehet, a ki életkorának huszonhatodik évét betöltötte.

A német katonai bünvádi perrendtartás tárgyalásakor a német birodalmi gyűlésen is indítványozták, hogy csak nagykoru egyén lehessen katonabíró, de ezt az

indítványt nem fogadták el, mert háboruban esetleg nehezen lehetne e követelménynek eleget tenni.

Természetes dolog, hogy az eddigi fejtegetéseim csak béke idejére vonatkoztak.

Háboruban, melynek egyedüli célja az, hogy az ellenségét megverjük, mindent ennek a hadi célznak kell alárendelni. Ezt a célt, melynek elérésétől az ország sorsa függ, semmi által sem szabad kockáztatni, ellenben minden eszközt ennek a célnak az érdekében kell hasznosítani.

Háboruban tehát az igazságszolgáltatást is akként kell szervezni, hogy — amellet, hogy alapos legyen — a hadi cél érvényesülésére akadályozólag ne hasson, sőt azt a maga részéről is mozdítsa elő.

Ha a büntetett gyors megtorlás követi, akkor ez a fegyelemre is hasznos befolyással lesz, ha ellenben az igazságszolgáltatás nehézkes és hosszadalmas, ebből súlyos hajók származhatnak.

A vizsgálati foglyokkal és a melléjük állított örökkel ugyanis csökkenik a *harcolók* létszáma és meghosszabbodik a sereg mozgásképeségét akadályozó *vonat*. Nagy igazságügyi személynét szintén csak a vonatot szaporítja. A hosszadalmas eljárás vagyis a késedelmes megtorlás pedig a fegyelmet lazítja.

Oly kézzel fogható veszedelmek ezek, hogy bővebben nem látni se kell őket.

Háboruban tehát még sokkal fontosabb követelmény az egyszerű és gyors eljárás.

De ami a háborús viszonyokra nézve általában áll, az sok tekintetben áll a hazai vizeken kívül levő *hadi hajókra* nézve még béke idejében is.

Könnyen elképzelhető, hogy minő veszedelmeket rejtene az magában, ha egy tengeri uton levő hadihajón vagy egy ellenség által bekerített várban zendülés üt ki és az ellen kellő nyomatékka l fellépni csak azért nem lehetne, mert a béke idejére meghatározott igazságügyi személynét, nincs kéznél vagy mert az elítélt az ítélet ellen felebbezést jelentett be és a felebbezést Bécsbe vagy Budapestre a felebbviteli bírósághoz továbbítani nem lehet!

Magától értetődik tehát, hogy a katonaságnál főleg háboruban és tengeri uton levő hadihajón a *rögtön-bíróági eljárást* * sem lehet nélkülözni és hogy ilyen

* A jelenleg érvényben levő katonai bűnperrendtartásunk szerint úgy béke mint háboru idején is lehet helye rögtönbíróági eljárásnak, ha gyors és intő példa válik szükségessé. Ezt az eljárást bizonyos esetekben a bírói többségi joggal nem bíró hajóparancsnok is elrendelheti és azt akkor is megtarthatja ha hadbíró meghívni nem lehet. Ezelőtt Magyarországon a polgári bíraskodásban is ismeretes volt a rögtönbíróági eljárás, de ezt a jelenleg érvényben álló polgári bűnvádperrendtartás nem tartotta fenn. Ausztriában és Horvátországban ma is lehet helye rögtönbíróági eljárásnak. A rögtönbíróági eljárást — melynek során csak halálra szóló büntető ítélet hozható — a tettes elfogatásától számított 3 nap alatt az ítélet végrehajtásával együtt be kell fejezni.

viszonyok közt különösen a *perorvoslatokat* általában meg kell szorítani, vagy más intézkedéssel pótolni.

A német katonai bűnvádi perrendtartás szerint a háboruban rendes perorvoslatoknak egyáltalán nincs helye s az ítéletek a parancsnok *megegyezés* ¹ által jogerőssé válnak. Ezt a parancsnokot, a császártól nyert felhatalmazás alapján, bizonyos korlátok közt a megkegyelmezés joga is megilleti.

A rendes perorvoslatok hiányát a német katonai bűnvádi perrendtartás azzal a rendelkezéssel igyekszik pótolni, miszerint vádlott az ítélet megerősítése előtt jegyzőkönyvileg kihallgatandó arra nézve, vajjon van-e az ítélet ellen panaszja és az ítélet megerősítése csak egy jogképzett egyén (hadbíró) meghallgatása után történhetik meg. E parancsnok a vizsgálat kiegészítését is elrendelheti vagy az ítélet feloldása mellett az ügyet más haditörvényszék elé utasíthatja.

Elhhez hasonló eljárást kellene háboruban (behajózott hadihajón) nálunk is követni és e mellett meg lehetne valósítani a katonai írók részéről felteremtett azt az indítványt, hogy a parancsnok az elítélnek *kiállításba* helyezhesse a kegyelmet arra az esetre, ha ez magát az ellenség előtt vitézségével kitünteti.

Mielőtt fejtegetéseimet befejezném, még két sokszor felvetett kérdésre óhajtok kiterjeszkedni.

Az egyik kérdés az, vajjon nem lehetne-e nálunk is a katonai bíraskodást csakis az úgynevezett *katonai* büncselekményekre (függelmeértésre, szökésre stb.) szorítani, ellenben a katonák *közönséges* büncselekményei (lopás, sikkasztás stb.) fölött az ítéletmondást a *polgári bíróságokra* ruházni? A másik kérdés pedig az, vajjon nem lehetne-e nálunk a katonai bíraskodást — úgy, a mint azt a francziák tervezik — *egészen eltörölni* és a katonákat bűnügyekben is kivétel nélkül a *polgári bíróságok* alá helyezni.

E kérdésekre vonatkozólag nemrégiben tüzetesen kifejtettem nézeteimet a Budapesti Hirlapban,² teljesség okéért azonban röviden összefoglalom e helyütt is azokat az érveket, a melyeket főleg a mi viszonyaink közt, az ily megoldás ellen felhozni lehet.

A legfontosabb körülmény, a mely a katonai bíraskodás jelzett megszorításának vagy eltörlésének útját állja, az, hogy *háboru* esetén mégis csak a *katonai bíraskodást* kellene életlehetővé tenni valamennyi büncselekményre nézve,³ mert háboru idején még az ország belsejében is sokszor megvan bénítva a *polgári bíróságok* működése, a *külföldön* vagy egy *bekerített várban* (behajózott hadihajón) levő seregünktől pedig sokszor egyáltalán nem is lehetne a vádlottakat a polgári bíróságnak átadni.

Ha pedig háboruban mégis csak be kellene hozni a

¹ Az ítélet megerősítését a császár magának is fentarthatja.

² Lásd a Budapesti Hirlap 1907. évi február 13. számában „A katonai bíraskodás” című vezércikket.

³ Újabb hírek szerint a francziák is csak békében akarják megszüntetni a katonai bíraskodást.

katonai bíráskodást, honnan vesszük majd akkor a kellő számú begyakorolt igazságügyi (hadbírói) tisztikart?

De nem is lenne katonai szempontból észszerű a *katonákat* egészen vagy csak a *közönséges* bűncselekmények miatt is *polgári* bíróságok alá helyezni, mert a polgári bíróság eljárása hosszadalmas, már pedig a katonák fölötti bíráskodásnak *gyorsnak*, sokkal gyorsabbnak kell lennie még béke idején is, mint a minő a polgári bíráskodás. Ezenfelül katonai részről nagy súlyt vetnek arra, hogy a fegyelemért és szolgálatkezelésért felelős parancsnok a bűncselekmények üldözéséből egészen ki ne zárassék és az ő tudta nélkül az ő embereivel éppen hatóságok (polgári bíróságok) ne rendelkezzenek.

De van még — több más között — egy igen fontos körülmény, a mely miatt *nálunk*, a mi *jelenlegi* viszonyaink közt a katonai bíráskodást csak a *katonai* bűncselekményekre szorítani vagy egészen megszüntetni nem lehet.

Ha ugyanis a katonáknak csak az úgynevezett *katonai* bűncselekményeiről (függelomsértésről, szökésről stb.) ítélnének a katonai bíróságok, ellenben a *közönséges* bűncselekményeik (lopás, sikkasztás stb.) fölött a *polgári* bíróságok ítélnének, akkor természetesen csak a katonai bíróságok alkalmaznak az egész fegyveres erőre jelenleg érvényes *katonai* büntetőtörvényt, ellenben a *polgári* bíróságoknak a rájuk nézve mérvadó *polgári* büntető törvényeket kellene alkalmazniuk. Igen ám, csak hogy a monarchiában nem kevesebb, mint *négyféle* *polgári* büntetőtörvény és ugyanannyiféle *polgári* büntető perrendtartás van érvényben, tudniillik: a magyar, a horvát, az osztrák és a boszniai!

Már az magában véve nem lenne a fegyelemre nézve előnyös, ha ugyanannak a haderőnek a tagjai a *közönséges* bűncselekmények tekintetében *négyféle* *polgári* büntető törvény alá helyeztetnének. De e mellett a legtöbb esetben igen nehéz lenne azt meghatározni is, hogy *mikor*, *milyen* *polgári* büntető törvény alkalmaztassék.

Ez az utóbbi kérdés már *béke* idején is nagy nehézséget okozhat, bár itt még lehetne olyanféle megoldást találni, hogy azokat a közös hadseregbeli katonákat, a kik Magyarországon állomásoznak, a magyar, illetőleg a horvát *polgári* büntetőtörvények alá kellene helyezni, a kik pedig Ausztriában állomásoznak, azokat meg az osztrák törvény alá. Esetleg azt kellene kimondani, hogy a melyik országban az illető *közönséges* bűncselekmény el lett követve, annak a *polgári* bírósága és annak (polgári) büntető törvénye szerint kell azt büntetni.

Ámde ez a megoldás sem volna teljes, mert lehetnek olyan esetek is a midőn a vádlott katoná az egyik bűncselekményt Ausztriában, a másikat Magyarországon követte el, vagy hogy *több* bűnrészes közül az egyik egy Magyarországon elkövetett *közönséges* büntetlen kívül, még Ausztriában is elkövetett valamely *közönséges* büntetett. De megtörténhetnék az is, hogy mire

az Ausztriában elkövetett bűncselekmény *felfedeztetik*, addigra a tettes már Magyarországra van helyezve. Még czírábban alakulna a dolog akkor, ha a vádlott vagy a vádlottak egyike a *közönséges* bűncselekményen kívül még valamely a *katonai* bíráskodás alá tartozó (katonai) bűncselekményt is elkövetett. Mert azt már csak még sem lehetne helyeselni, hogy a vádak egyik része fölött egy vagy több *polgári* bíróság, a vádak másik része fölött pedig a *katonai* bíróság ítéljen, az pedig, hogy ilyen bűnhalmazat esetén *valamennyi* bűncselekmény fölött csak *egy* bíróság ítéljen, vagy hogy egyik bíróság a többi által kimondott büntetés tekintetbevételével egy *összbüntetést* szabjon ki: azért ütközik nehézségbe, mert mint tudjuk a katonai és a *polgári* büntető törvények egymástól teljesen *külömböznék* rendszer és a büntetések *nemei* tekintetében és így azok alapján *egy egységes* (össz-) büntetést kiszabni se lehetne akkor, ha a vádlott ellen *többféle* büntető törvény* kellene alkalmazni.

De még ha csupán *közönséges* bűncselekmények képeznék is a vád tárgyát és azok fölött csak *egy* *polgári* bíróságnak kellene is ítélnie: akkor is fennforogna az az akadály, hogy a *polgári* büntető törvények egyáltalán nincsenek tekintettel a *katonai* viszonyokra, minél fogva sok olyan *közönséges* bűncselekmény van, a melyek a különleges katonai viszonyok miatt súlyosabb büntetést kívánnak, mint a melyek a *polgári* büntető törvény alapján kiszabhatók. (Bajtársi lopás, kincstári tárgyak eltulajdonítása, tiszték közötti becsületsértés, *háborús* viszonyok közt elkövetett *közönséges* bűncselekmények, fosztogatás stb.)

De még ha a különféle *polgári* büntető törvények alkalmazásának nehézségei rendes viszonyok közt valahogy eloszlatathatók lennének is, teljességgel lehetetlen ezt a kérdést háború idejére, illetőleg arra az esetre megfelelően szabályozni, ha seregünk a *külföldön* van, vagy a távol tengeren be van hajózva?

Melyik *polgári* büntetőtörvényt alkalmaztassék ilyen esetben a *közönséges* bűncselekményekre? ** a magyar, a horvát vagy az osztrák?

Látjuk tehát, hogy addig míg a *közönséges* bűncselekményekre vonatkozólag a *polgári* bíróságok számára egymástól annyira eltűt és a katonai viszonyokat figyel-

* Mint tudjuk a katonai büntető törvény *kétféle* módját ismeri halálbüntetésnek. T. i. az *agyonlövés* és a *kötél* által végrehajtandó halálbüntetést; ellenben a *polgári* büntető törvény szerint csak ez az az utóbbi alkalmazható. Továbbá a katonai büntető törvény szerint sokszor a *lefokozás*, *elbocsátás* vagy *tisztségétől megfosztás* mondandó ki, a mi a *polgári* büntető törvényben elő nem fordul, viszont ez utóbbi gyakran a *hivatalszűnésnek* és a *politikai jogok felfüggesztésének* kimondását rendeli, a mit meg a katonai büntető törvény nem ismer. Különbözik a *polgári* és a katonai büntető törvények szerint alkalmazandó *szabadságvesztés* büntetésének nevei is. (Fegyház, súlyos börtön stb.)

** A katonai büntető törvénynek a *közönséges* bűncselekményekre vonatkozó része természetesen már a béke idején való *polgári* bíráskodás behozatalával hatályon kívül jutott volna.

men kívül hagyó jelenlegi büntető törvények maradnak érvényben, illetőleg míg az ebből származó nehézségek egy *egységes* katonai büntető törvény megalkotása által eloszlatva nem lesznek: addig nálunk arról szó sem lehet, hogy a katonaság *közönséges* büncselekményeinek megbüntetése a polgári bíróságok hatáskörébe utaltassék, vagy hogy a haditörvényszékek csak békében is egészen eltöröltesse!

* * *

Ezek volnának azok a fontos kérdések és azok a lényegesebb nehézségek, a melyek a katonai bírósokadás reformján munkálkodóknak méltán sok gondot okoznak.

Ha ezekhez még hozzáteszem azt, a mit már ismer tetésem elején megemlítettem, hogy e reform keresztül-tételéhez a közös hadügyminisztert eltekintve, mind a két állam kormányának, illetőleg törvényhozásának a hozzájárulása szükséges és hogy újabban e nehézségeket még az is tetézte, miszerint magyar részről azt is követelik, hogy a közös hadsereg új katonai bünvádi eljárásában a *magyar* államnyelv is érvényesüljön: azt hiszem elég érthetővé tettem, hogy miért késik a katonai büntető bíraskodás annyi év óta.

Némi vizsgálatásul azonban felemlíthetem azt is, hogy a magyar *polgári* bünvádi perrendtartás sem készült valami rövid idő alatt, mert megalkotását csaknem két *évszázadon át megújult* kodifikációs törekvések és *hét* törvényjavaslat előzték meg.* Pedig ahhoz nem is kellett az osztrák törvényhozás hozzájárulása!

De vizsgálatásul szolgálhat az is, hogy hivatalos nyilatkozatok szerint az új katonai bünvádi perrendtartás tervezete már kész és hogy annak előterjesztését jóformán már csak a *magyar tárgyalási* nyelv kérdésének megoldása késlelteti.

Reméljük, hogy végre csak sikerül ezt az utolsó akadályt is elgördíteni a nagy reform útjából s ezzel új korszak nyílik meg haderőnk történetében!

A házkutatásról.

Irta: Verbó János csendőrhadnagy.

A házkutatás eszközlése a nyomozó járőrnek kétségkívül egyik igen fontos és igen kényes ténykedése.

Fontos azért, mert a házkutatás sokszor egyedüli forrása a bűnösség bizonyításához szükséges bűnjelneknek és egyéb eszközöknek.

Kényes pedig azért, mert annak nem helyén való alkalmazása, de másrészt annak indokolatlan esetben való elmulasztása büntetés alá eső cselekményt képez.

Hogy a nyomozó járőrnek általában a csendőrségnek minden hatósági beavatkozás nélkül mikor áll jogában mások házát, lakását stb. átkutatni, az a szolg. utasítás 120. §-ában foglaltatik.

A házkutatásnak az ezen §-ban leírt esetekben való megtartásával, nincs célom foglalkozni, mert a § rendelkezései annyira világosak, hogy ha az élet által felszínre vetett bűncselekmények egyike-másika a házkutatás megtartását a hivatkozott §-ban összefoglalt esetekben indokoltá teszik, akkor, ha a késelem vesztéllyel jár, nincs mit töprengeni, hanem a hivatolt §-ra támaszkodva a házkutatást azonnal megtartani.

De mit tessen a járőr akkor, ha oly bűncselekménnyel áll szemben, a mely a házkutatás megtartását a 120. §-ban foglaltak értelmében meg nem engedi?

Mondjuk pl. a legegyszerűbb esetet. Kis István gazda jelenti az őrsön, hogy az elmúlt éjjel az udvarában elhelyezett zár alatt lévő tyukolójából, a lakat leverése után ismeretlen tettesek 10 drb tyukját ellopták.

A járőr a nyomozást megejtí. Bűnjelt a helyszínen nem talál, a min elindulva, a nyomozást tovább vezethetné. Azonban a községben lakó Fülöp Antal rendőri felügyelet alá helyezett és Kovács András szokásos bűntett, kik hasonló vagy más ezen bűncselekményhez hasonló természeti lopásokért már büntetve voltak, természetszerűleg gyanuba veszi és ezeknél a 120. §. d) alpontja értelmében a házkutatást meg is tartja, de eredmény nélkül. Mit tessen a járőr most már? Házkutatást a 120. §. szerint most már más eggyennél nem tarthat, mert a lopáson senkit tetten nem kapott, sem öt háza átvizsgálására senki fel nem szolított. Kutat tehát a községben tovább, s egyszer csak azt hallja, hogy Csikós Istvánné, egy jóhírnevű gazdának a felesége, ki a mellett eléggé vagyonos is, 10 darab tyukot kínált eladásra és a kikérdezés alapján megállapítja, hogy a tyukok tollazata az ellopottakéval megegyezik, de közben egy tanu is jelentkezik, a ki azt mondja, hogy Csikós né a lopás éjjelén a káros háza körül ólálkodott.

A gyanu tehát most már Csikós né ellen irányul és biztos remélhető is, hogy a nála megtartandó alapos házkutatás eredményre is fog vezetni.

Itt tehát nincs más mód, mint a házkutatás megtartásával a bűnösség bizonyítékait, a tyukokat beszerzeni.

Igen ám; de a 120. §. értelmében nem lehet, mert a felmerült eset az abban foglaltakkal sehogy sem egyezik.

Keressünk tehát talán egy más §-t; bátha az kiegészíti a 120. §-t a mi esetünkre is kedvezően?

Tényleg itt van a 121. §., a mely már arról is szól, hogy a házkutatás a 120. §. által fölélt eseteken kívül megtartható azon esetben is, ha jelenségek vagy biztos gyanuokok szólnak a mellett, hogy a gyanusított házában a bűncselekmény kiderítésére fontossággal bíró bűnjel vagy tárgyak vannak.

Hát ez szóról-szóra úgy van, de nem szabad felednünk azt, hogy ezen 121. §. azon jelenségek és biztos gyanuokokat tárgyalja, a melyek a házkutatásnak a járőr általi megtartását a 120. §-ban leírt körül-

* Balogh Jenő: Magyar bünvádi eljárási jog. I. Rész. 410. lap.

mények között indokoltta teszi. Mert a 121. §. ránk nézve kedvező része csak a 120. §. bővebb magyarázatát képezi, a mint az ezen §. 1-ső bekezdéséből és az azt követő 2-ik bekezdés bevezető soraiból is kilátszik. (Lásd: Bp. 180. §-át.)

Peldánkból kifolyólag tehát nincs más teendő, mint a bírói vagy valamely rendőri hatóságtól a házkutatás megtartására engedélyt kérni.

Az ám, de Csikósné már neszét vette, hogy a csendőrök nála kereskednek, illetve tudják, hogy a lopott tyukok az ő tyukjai között kódácsolnak. Olyan rossz-akarója meg önmagának nem lehet, hogy a tyukokat a csendőrök megérkezéig magánál tartsa, s így azokért törvényt álljon, tehát igyekezni fog azokat mielőbb elűntetni.

A járőr ezt megtudja, vigyáz is arra, hogy a tyukokat a házból senki el ne vigye, de már arra nem vigyázhat, hogy a konyhában a gyanúsított azokat sorra le ne öldösse, meg ne kopassza, süsse vagy főzze, mert a szabályzat értelmében a házba kutatás végett még be nem léphet, a mennyeiben az azt engedélyező felhívás még nincs a kezében. Azt meg nem tudja, hogy a házban belül mit csinálnak, mert ha tudná, akkor a 117. §. VI. c) pontja alapján az aszonny bizony el is foghatná, nemcsak hogy házkutatást tarthatna nála.

Mit cselekedjék tehát ily kínos helyzetben a járőr? Várni semmi esetre sem várhat, mert az már minden humanitás mellett is botrányos dolog lenne, hogy a bűnös, mintegy a csendőrök szemeláttára semmisítse meg a bűncselekménye nyomait.

Alapos gyanu megvan, a késedelmeskedés veszélyes, tartsa meg tehát a házkutatást saját felelősségre. És ha még is későn érkezett, vagy ha nem találja egyéb okok miatt semmit sem a keresett bűnjelek közül, akkor se essék kétségbe, mert feljelentése esetén is teljesen büntetlen marad, ha tudja igazolni, hogy a házkutatás illetén való (a 120. §. keretén kívül) megtartására *alapos gyanuokai voltak és a késedelem veszélygel járt.*

E két lényeges körülményre kell tehát vigyázni, s akkor jogtalanság nem lesz megállapítható. Figyelmeztetek azonban, hogy egyszerű (tehát nem „alapos”) *gyanu alapján és különösen, ha a késedelem nem jár veszélygel egy járőr se tartson, hatósági ulastás nélkül, házkutatást, mert esetleges feljelentés esetén rossz vége lehet az önkénykedésnek.*

Ennyit akartam a házkutatás megtartásáról, a 120. §. felvilágosításával közölni és illusztrálni azt, hogy *alapos gyanu alapján* a Bp. 173. §-a keretében *halaszthatatlan sürgősség esetén* a csendőrségnek is van joga a házkutatást önállóan megtartani.

Kivételes körülmények kivételes kötelezettségeket és jogokat teremtenek, s ezek folytán még a törvény esorbát sem szenved, mert hisz axioma az, hogy a kivételek csak erősítik a törvényt és a szabályt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az éjszaki sarkon.

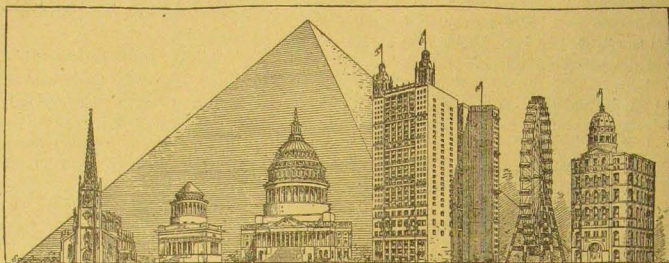
(V. U.) Annai expedíciót szerveznek és indítanak utnak mostanában a sarkok felé, hogy már-már reményünk lehet, hogy az egyik vagy a másik mégis csak elérkezik a Földnek erre a rejtelmes pontjára. Érdekes a felett gondolkoznunk, hogy vajjon mit tapasztalnának az emberek, ha az éjszaki sarkra eljuthatnának.

Mindenek előtt ki kell jelentenünk, hogy valószínűleg semmi olyan nem vennék észre, a mit előre nem lehetett volna tudni. Az eddigi utazások eredményeiből arra lehetett következtetni, hogy az éjszaki sarkvidéken tenger van, vagy legfeljebb apró, elszórt szigetek lehetnek a közelében. A tenger azonban itt az egész évben el van lepve jéggel, a mely nem áll ugyan egy helyben, mert a tengeráramlások lassan mozgatták az egymáshoz szorult jégablakokat, — de azért mégis csak a jég hátán lehetne eljutni igazán a sarkra. Innen, Europa felől nem nagy darab ismeretlen már addig, hiszen *Cagni* kapitány, a ki eddig legmesszebb jutott éjszakra, már csak annyira volt a sarktól, mint a mennyire van Budapest Kolozsvártól, a vasutvonal mentén véve, *Cagni* ugyanis feljutott egészen a 86° 33' szélességre, tehát 384 kilométernyire volt a polustól, míg Kolozsvár a vasuton mérve 400 kilométernyire van Budapeستől. Úgy *Cagni*, mint *Nansen* azt tapasztalták, hogy a tenger mind mélyebb és mélyebb lesz, a mint éjszak felé hatolnak. Legutóbb *Peary* bebizonyította, hogy Grönland sziget s éjszaki vége messze van a sarktól. Mindebből arra következtethetünk, hogy az éjszaki sarkvidéken csakugyan nyílt, illetőleg befagyott tenger van.

Ha valami tudatlan eszkimók vagy eltévedt matrózok járnának ott, észre sem vennék, hogy a Földnek milyen nevezetességek hetyk vannak. Semmiféle jel, semmiféle különös képződmény nem jelzi azt a pontot, a mely a Föld felszínén van ugyan, *de mégsem forog.*

Mert különös jelentősége az ennek a pontnak, hogy nem forog. Mi ugyan közvetlenül másutt sem érezzük, hogy forgunk, de jelentkezik a forgás abban, hogy a Nap minden nap felkel és lenyugszik. A ki itt az éjszaki, vagy a déli sarkon áll, az egy 24 óra alatt nem látja a Napot sem felkelni, sem lenyugodni. Nyáron például a Nap a láthatár felett van, néhány fokkal, de egész nap ugyanolyan magasan marad s körüljár az égen, egészen köröskörül!

A mint a mi vidékünkön is változik a Nap delelésének magassága a láthatár felett egyik napról a másikra, úgy változik itt ezen a szörnyű hó és jégvilágban is a Nap magassága napról-napra. Minden évben egyszer kel fel és egyszer nyugszik le. Februárban megjelenik a láthatár mentén valami derengő, szomorú fény, eleinte azt hisszük, csak valami éjszaki fény őrzi játékát. A derengés azonban szépen körül jár az égen 24 óra

1. A Szent-Háromság-templom Newyorkban (288 láb). — 2. Grant tábornok mauzoleuma Newyorkban. — 3. A Kapitolum Washingtonban (287 láb). — 4. A «Park-Row» épület Newyorkban (390 láb). — 5. A párizsi nagykerék (305 láb). — 6. A «Világház» Newyorkban (294 láb).

A világ legmagasabb épületei, az egyiptomi nagy pyamissal (450 láb) összehasonlítva.

alatt. Aztán napról-napra erősödik. Lassanként elnyomja az északi fény kísérteties világát. Rózsaszínbé öltözik az ég alja arra felé, a hol a Nap jár a látóhatár alatt, majd végre március 21-ike körül előbukik óvatosan, fagyosan a végtelen jégtábla látóhatárán s csendesen körüljár, mint valami néma kísértet. Szép csendesen emelkedik ezután s júniusban magasabban van, mint nálunk karácsony tájt délben. De ilyenkor nincs éjszaka!

A Nap sötét folyton, szakadatlanul, egész szeptember 23-ig, a mikorra ismét csendesen eltűnik, megint hat hónapra.

Hol kelt? Hol nyugodott? Alig tudnánk megmondani, olyan fokozatos a kiemelkedése. Hol delett? Hiszen egy-egy nap mindig egyforma magasán járta körül az eget! Mi azt mondjuk, hogy akkor van dél, a mikor a Nap épen déli irányba kerül. De a sarkon nincs dél és éjszaka, kelet és nyugat, akármerre induljunk el, mindenfelé délnek megyünk. Hát akkor mikor van itt déli tizenkét óra.

Mínálunk déli 12 órakor van a Nap legmagasabban. Ott egész nap egyforma magasán jár körül. Mihez igazítsuk hát az órákat?

A mikor Budapesten déli 12 óra van, akkor dél van azon az egész délkörön, a mely Budapesten megy keresztül.

Dél van tehát Danzigban, Stockholmban, Tromsøben, Norvégia éjszakai partjain, a Spitzbergákon s általában végig huzhatjuk újjunkat ezen az egész vonalon, egész a sarkig s ott mindenütt dél van ekkor. Igen ám! De ezen a vonalon tovább haladva arra a részre jutunk, a melyen épen éjfél van. Ha tehát valaki délben, 12 órakor Európa felől közeledik az éjszakai sarkhoz, egy másik utazó pedig Alaska felől közeledik ugyancsak ide, akkor annak a másíknak órája éjfél mutat, s ha épen a sarkon szemben találkoznak, az

egyiknek az órája — egészen helyesen — delet mutat, a másiké meg — szintén egész helyesen — éjfél. Bizonyára megtenné az expedíció, hogy körülülné a sarkot, rá állítanák a lámpát s nagyokat innának a megolvasztott hóleből a sikeres hazatérés üdvére. Tegyük fel, hogy négyen vannak. Akkor az egyiknek éjfél tizenkettő van, a ki jobbra ül tőle annak reggel hat óra, a szemben ülőnek déli tizenkét óra s a baloldali szomszédjának este hat óra. A kristálytisztá sötét égen karbunkulus gyanánt ragyog fejük felett a Sarkcsillag, a sátor falát meg-meg lebbenti a dermesztő hideg szél; alattuk a meg-meg roppanó jég alatt néhány ezer méter mély óceán a melynek néma lakói bizonyára a sátor alá gyűltek a jégen átderengő lámpa fény világára...

Aztán leteritik a háló-zsákokat s igyekszik mindegyik elaludni.

Nehezen megy, mert nagy az öröm okozta izgalom, hogy ime ők az elsők, a kik idejutottak erre az elátkozott helyre. A fáradtság azonban jó altató s csakhamar mély álomba merülnek. Künn, a sátoron kívül a végtelen, emberhangtalan jégsivatag, az égen némán surrannak a csillagok. Mindig ugyanazok a csillagok.

Ott kering a Gönczöl-szekere, mindig ugyanolyan magasán a látóhatár fölött; ott szikrázik, épen a feltorlasztott jégtábla-darabok között, közel a látóhatárhoz az ég legfényesebb álló-csillaga, a Szíriusz. Ezt is mindig látni lehet, ha derült az ég. Erre vagy amarra, messze, messze ide dereng az éjszakai fény, a mely sokkal débélbre, valahol Izland vidékén, vagy a Makanzie folyó torkolatánál üzi kísérteties játékat. Néha elég közel jut, de akkor mindig Ázsia felé látszik, mint valami fákó, foszforeszkáló fényű szivárvány.

A mikor este a függő lámpát eloltották, meglódlott az és csendesen ingani kezdett a sátor hosszában. Mint

a kilendített inga, csendesen, nyugodtan, folytatta ingásait a lámpa. Csakhogy a míg lefekvéskor a sátor hosszában ingott, hat óra múlva éppen keresztben folytatta ingásait. Azaz helyesebben mondjuk úgy, hogy a föld szépen elfordult míg az inga megtartotta eredeti lengésének az irányát.

Jó hosszúra nyúlt a boldog felfedezőik álma. Aludtak talán tíz órát egyhuzamban. A mikor felébredtek, ép olyan volt az ég, mint a mikor lefeküdtek. Ugyanúgy ragyognak a csillagok, ugyanaz a kristály éjszaka. Hány óra lehet? Az egyiknek az órája reggel tíz órát mutat, a jobboldali szomszédjáé délután 4 órát, a ki vele szemben aludt, az esti tíz órát olvas az óráján s a negyedik azt mondja, hogy igen korán kelt, mert az órája reggeli négy órát mutat.

Megreggeliznek s aztán felállítják a csillagászati műszereket, hogy megint meggyőződjenek róla: csak ugyan az éjszakai póluson vannak? Ezt csak a csillagok után lehet megállapítani, mert a Föld felszínén nem jelzi semmiféle különös jel.

A mérések eredménye az, hogy a műszer nem áll az éjszakai sarkon, hanem néhány kilométerre attól a Spitzbergák felé. Hát lefekvés előtt nem jól mérték volna? De igen. A hosszú alvás ideje alatt a jégtábla szép csendesen úszott velük Európa felé. Akár meg se mozduljanak többé: a Földnek ez a legfiatalabb szilárd kérge, ez a lebegő, úszó kontinens elviszi őket haza felé, csak fűtőszerral, meg élelemmel bírják ki. Vagy talán éppen azért sietnek vissza befagyott bajójukhoz, a mely ép úgy vándorol csendesen a jégtáblával, mint ők maguk és közeledik a jeltelen sir felé, a hol meghalt az idő, a hol nincsenek napok, csak évek, a hol minden az örökkévalóságra emlékeztet...

★

Reméljük, hogy sikerülni fog nekik elérni azt a csodás pontot. A tudomány nem hiszem, hogy sokat nyerjen vele közvetlenül, de a nemesen gondolkozó emberek szívébe lelkesedést önt az ember legnemesebb munkája, a tudományos kutatások iránt.

KÉPEINKHEZ.

A legmagasabb ház.

New-Yorkban és Chicagóban főképp a telkek mesés árai miatt nagyon megszaporoedtak a tíz és több emeletes épületek, melyeket az amerikai néphumor ma már általában «Skyscraper» (felhő horzsoló) névvel illet. A legmagasabb házóriás nemrég készült el New-Yorkban. Ez a képvonkőn is látható *Park Row* nevű épület, mely három homlokzatával a hasonló nevű térre meg az Ann-

A legmagasabb ház. A Park Row-épület Newyorkban.

Street és Theater-Alleg utakra néz. Az óriási épület 15,000 angol négyzetlábnyi területen emelkedik 390 láb magasságra, a föld alatt pedig 54 lábnyira ereszkedik le úgy, hogy a tetején levő lobogót is hozzászámítva, egészen 501 lábnyi magasságu. Emeletének száma 27—29 közt váltakozik. Belső terfoglata 3.906,580 köbláb; összes súlya 20,000 tonna, melyből csak az aczéla 800 tonna jut. Az épületben 950 szoba van 2095 ablakkal; a lakók száma több mint 4000, tehát jókora kis mezőváros kerülne ki belőle. Az építés költségei 24 millió dollárba rúgnak. Önként értendő, hogy a sok lakó számára az építő, kit Robertsonnak hívnak, kellő számú liftelről, lépcsőkről és közben nyilvános társalgó-termekről eléggé gondoskodott. Az ily magas épületernél többféle liftet (emelőgépet) alkalmaznak; van olyan, mely mindenik emeletnél megáll, másik mint gyorsvonat, csak nagyobb időközökben tart állomást, az ilyenre csak minden negyedik emeleten lehet ki- és beszállani; van az emelőgépen direkt és express vonat is, a mely a földszintről fölindulva, meg sem áll a 10-ik, 20-ik, vagy a 27-ik, vagy a 29-ik emeletig.

Az óriási épület nagyságának könnyebb áttekinthetése végett közlünk itt egy összehasonlító képet néhány nevezetesebb épületről, melyekből láthatjuk, hogy a new-yorki felbőhorszoló a washingtoni kapitolium-dómot is sokkal felülmúlja, de jóval alacsonyabb, mint Kheops gúlája és az Eiffel tornya.

HIREK.

Krecza Ferencz járásörmester feloldozása. Ő Felső Krecza Ferencz szolgáysomlyói járásörmesternek husz évet meghaladó buzgó és hű szolgálatának elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. Az érdemkereszt átadásra mint vasárnap d. e. 10 órakor történt Zilahon a báró Fejérváry Géza-honvédlaktanya udvarán, hol egy-egy honvéd és csendőri díszszázad s azonkívül az egész helyőrség teljes létszámmal, zászlóval vonult ki az aktus fényének emelésére. Pontban 10 órakor vette kezdetét az ünnepély, a mikor is Hill Ferencz m. kir. honvédmag, zilahi állomásparancsnok rövid beszédet intézett Krecza örömestherhez, melyben közölte vele s a környezettel kitüntetését. Utána Kúlis István csendőrszázados, zilahi szárnyparancsnok formás, verral előadott beszédben üdvözölte az ünnepeltet s aztán mellé tüzte az érdemkeresztet. Aztután a két díszszázad s a többi honvéd századosok a csendőrség egy szakasza zászló díszben lépett el a kitüntetett örömester előtt. Az ünnepséget este a Vigadóban 100 terítékű bankett fejezte be, a melyen a szárnyhoz tartozó csendőrökön kívül a helybeli honvédtisztek feleségeikkel együttesen résztvettek. A pompás hangulattal lefolyt banketten persze felköszöntökben sem volt hiány, a melyeknek sorát Hill őrnagy nyitotta meg, Ő felségére a királya üritvén poharát. Éjfél felé a társaság egy része tánczra perdült s a legjobb hangulattal csak reggel felé oszlott el.

Ellenszegülések. A marostordamegyei Füleháza községben február 28-án este 8 óra tájban Szűcs Bertalan szolgálatfejlesztése közben Bandilla Fülöp lui Gavril füleházi lakos ellenszegüléssel szemben szuronyt használt és rajta súlyos sérülést ejtett. Bátor István, tokaji őrsbeli csendőri pedig márczius 7-én reggel $\frac{1}{3}$ órakor Tarcazon Nánási István, ottani lakos, ellenszegüléssel szemben, szolgálatban kardot használt és azt homlokán vágva súlyosan megsebesítette.

Sztrájk. A budai „Keserő forrás” munkásainak egy-része bérharcba lépett és a dolgozni óhajtó munkásokat terrorizálta. A fővárosi államrendőrség megkeresésére, a bántalmazott munkások megvédésére a budapesti szárny parancsnokság által megfelelő számú járőrök rendeltettek ki. — Szomolnokután a „Felsőmagyarországi bánya és kohómű r. t.” bányáiban márczius 4-én reggel 6 órakor 480 vegyes nemzetiségű bányamunkás, 8 pontba foglalt és helyzetük javítását valamint a testi épség biztosítását célzó követeléssel, sztrájkba lépett. A munkások követeléseit az igazgatóság tárgyalás alá vette. Rendzavarás eddig nem történt. Glutz Ódon hadnagy löcei szakaszparancsnok vezénylete alatt 20 csendőri összpontosított.

Helyreigazítás. E lap f. évi 9-ik számában: „Az eskütelő módja” című cikkemre illetékes helyről azt a felvilágosítást nyertem, miként csendőröknek a polgári bíróság előtt teendő eskütelőre vonatkozólag az általam említett 1886. évi 33,816. sz. honvédelmi ministeri rendelet után a következő évben, vagyis 1887. évi 25,633. sz. a. egy újabb rendelet jelent meg, mely a csendőrségi legénységi állományba tartozókra, mikor a bírósághoz mint tanuk vannak megidézve, az eskü letételenek módjára szó szerint a következőket rendel: „*kalapban és oldalfegyverben jelennek meg (a bíróság előtt), fővegüket csak meghíttetésük alatt teszik le, magát az esküt pedig a polgári bíróságok részére előírt formulában és módon teszik le.*” A bünvádi perrendtartás pedig — a mint már említettem — 218. §-ában azt hagyja meg, hogy az esküvő „az eskü-minta elmondása alatt jobb kezét szívére tartja”. Ezek szerint a csendőrök is ily módon, vagyis jobb kezüket szívukra téve esküsznek mint tanuk. — Készségesen helyre igazított tehát a tévedést, melyet az tesz menthetővé, hogy az utóbbi honvédelmi ministeri rendelet sem az 1887. évi országos rendeletek, sem az igazságügyi-ministeri rendeletek közt — mint a mely rendelet a bíróságokat is érdekli — nem jelent meg s így nem volt alkalmam arról tudomást szerezni.

K. Nagy Sándor.

A Leszámlítóbank közgyűlése. A Magyar Leszámlító és Pénzügyi Bank a hó 7-én tartotta Beck Miksa elnöklésével XXXVII-ik rendes évi közgyűlést. Az igazgatóság jelentéséből kiemelve, hogy a tartalékok bő befizetése után, a tavalyinál két koronával magasabb osztálék, tehát részvénynként 28 korona (hét százalék) fizethető. A leszámlító váltók összege 255 millió volt. Az értékpapírtárcza a zálogelőfizetési alapon és a saját zálogelőfizésletlen kívül 8,997,178 korona 78 fillért tett ki. A befizet. állomány közel 17 millióval emelkedett és az év végével 55 milliót tett ki. A lombardkölcsön állomány 35 millióról 41 millióra emelkedett. A fiókok jövedelmességének emelkedése a betétek növekedésének és az értékpapír és értékpapír bizományi üzlet feloldozásának következménye. A jelzálogüzlet kölcsönállománya 3,918,647.95 koronával 30,646,514.61 koronára emelkedett; a csemléket befizetői tőkések kezében sikerült elhelyezni. Az áruszállítási üzletmenete igen kedvezően alakult; az áruszállítási és áruszállítási forgalma újabb emelkedett. A fővárosi közraktárak, valamint a barcsi tárházak üzletmenete az év folyamán igen kedvezően alakult. A közgyűlés a felmentvényeket megadta és az igazgatóság indítvány szerint a 3,510,080.24 korona tiszta nyereségből 2,800,000 koronát hét százalékos osztálék fizetésére, 150,000 koronát a tartalékalap javadalmazására, 30,000 koronát a nyugdíjalap befizetésére, 100,000 koronát leírására az intézeti ház értékeiből, 126,692.48 koronát az igazgatóság jutalékára fordított, s elhatározta a fennmaradó 303,387.76 koronának új számlára leendő elvételét. Ezek szerint a 37. számú részvényszavazvány 28 koronával (hét százalék) lesz beváltható. Az igazgatóság új tagul Hollán Sándor min. tanácsost, a magyar királyi postatakarékpénztár ellenőrt választotta be, a felügyelő-bizottságba pedig az eddigi tagokat újabb megválasztotta. Dr. Gál Jenő részvényes meglek szavakkal mondott az igazgatóságnak köszönetet az intézet céluladatos körültekintő vezetéséért, mire a közgyűlés az elnök étetésével véget ért.

KÜLÖNFÉLÉK

Bolygók hatása a földre. Eddig azt hitték, hogy a bolygók csak a nehézség és vonzás erejével hatnak a földre. Most azonban a pétervári csillagvizsgáló intézetben tett észleletek azt mutatják, hogy minden bolygó (csúdlatosan az egy Merkúr kivételével) a földdelejes-sége is hat. Közeldésükre nemcsak a mágnesű napi rendes menete, hanem a középnyugati deklináció is megváltozik. A Merkúr kivételességének okát a tudósok még eddig nem bírták megmagyarázni.

Hogy tojik a krokodil? Egy afrikai utazónak sikerült a krokodilt tojás közben meglesni. Érdekes észleletét a következőkben írja le:

Egyszer a szerencsének krokodil tojást vittek hozzá, mire ő mindjárt felkereste azt a helyet, a honnan a tojásokat szedték. Egy folyó partjától 5—6 lépésnyire volt a krokodil fészke. A különben dücs növényzetű föld hat lépés átmérőjű területen mintegy le volt tarolva, a mi akként történhetett, hogy az állat a földön heverésére néhányszor körben forgott és farkával a növényeket leverte. A fészeknek nevezhető tiszta térség úgyszólván egészen szabad volt, úgy, hogy a nap sugara minden oldalról értek. A tojások négy árkoskában voltak, a melyeket az állat a kemény, meglehetősen száraz homokos talajba vagy két lábnny mélységre ástott. Az árkok körül talált tojáshéjakkal együtt, a melyek a tojások kiasásakor eltörtött tojásköbök válok, a lerakott tojások száma 85—90 darab lehetett. A bennszülőbű állítása szerint a krokodil, a mint kiválasztotta és elkészítette a tojásainak lerakására alkalmas helyet, árkot ás, hassal az árok föl és félre és 20—25 tojást rak belé, a melyeket aztán homokkal betemet. A második árkot a második napon ássa, a harmadikat harmadnap, a negyediket negyednap. A tojáslerakás napjától kezdve a fiókok kibúvásiág az állat nappal a fészékben tartózkodik és az árkokon befújnak alszik. A fiatalok körülbelül két hónap múlva bujnak ki a tojásból. A krokodil csak egyszer tojik az évben, még pedig január hó végén, vagy február hó elején. A tojások fehérek, érdesek, kemények; hosszúságuk nyolc cm., szélességük öt centiméter.

A fák gyökere. Hogy a talaj nedvessége szerint telepednek meg a különböző fajtaú fák, azt az újabb növénybiológiai kutatások igazolták. Büsigen botanikus még azt is bebizonyította, hogy a fák végső gyöker-számai nagyon jellemzők az illető fákra és kiképződésük ép a talaj nedvességének semmiségétől függ. Tehát a fák gyökér alakjairól már következtethetünk az illető talaj nedvességének fokáról is. Szerinte a fák végső hajszál-gyökerei vagy vastagok (15—20 milliméter átmérőűek) és el nem ágazók, vagy pedig vékonyak (0.05—1 milliméter átmérőűek), de igen gazdagon elágazók, gyakran harmad és negyedíziglen. A vastagabb és el nem ágazó gyökerek csak vízenyős talajban tudnak megfelelő felszívó működést végezni; azért a nedves helyeken csak fafélék nőnek, melyeknek alkalmas gyökéralakjai vannak. Ilyen vastag hajszálgyökere van fűzeknek, kőrís és bodzaféléknek; a forró övön a magnolia- és ebenfa-féléknek. A vékony és elágazó gyökerek a száraz talajban működnek legjobbatóbban, azért az illető fák csak ott tudnak jól kifejlődni, a hol nincs bőséges nedvesség. Ilyenek a tölgyek, eperfák, myrtus és némely legumen tartalmú akác-félék. Ezt a gyökéralaki beosztást a fűvesnövényekre is lehet alkalmazni.

Gyöngye tehetségű gyermekek. Az emberszeretett figyelmzettette az embereket először azokra a szeren-

csélen gyerekekre, a kik valamely testi hiba következtében a társadalomra nézve eddig elveszttek. Ma már minden nagyobb városban van olyan intézet, a hol ezeket a gyermekeket oktatják és nevelik és a statisztika kimutatása szerint már igen nagy százalékuk válik hasznos emberré. Mindenesetre nagyon fontos megtudni a visszamaradottság okát és az antialkoholista mozgalom apostolainak elég fényes elégtelétől szolgálhat, hogy a legtöbb gyermek szellemi szerencsétlenségének a szülők iszákosága az oka. A tuberkulózis is elég szép számmal okozója a szellemi és testi fejletlenségnek, de a palinka és a szesz, főleg az alsóbb néposztály gyermekeinek idegrendszerét teszi tönkre. Negyven megfűtött gyermek között nyolcznál veleszületett a baj, a mely főleg a kisebbeknél rángatózó görcsökben nyilvánul, a nagyobbaknál a hibás szem és fül, a rövidlátás, a rossz hallás és a teljesen visszamaradt csontrendszer mutatja a bajt. A dadogók és gyöngye elméjük bízhetetlen arányát a teljesen elhanyagolt gyermekek adják, azok, a kik kicsiny korban, a mikor az agy és a koponya-csontok még teljesen lágyak, egyedül vannak és esnek, ütöik-verik agyacsokjukat. Ezekért kellene sokat tenni az államnak, hogy a munkába járó anyák kisdedei ne legyenek legtöbb esetben öt-hat éves gyermekek gondozására bízva. Ezekből válnak leginkább a gyöngyeelméjük és visszamaradtak.

Szerkesztői üzenetek.

A szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Érdeklődő. 1. Persze, hogy nyugdíjképes. 2. az 1875. évi LI. tör. (katonai nyugdíjtörvény) alapján lesznek nyugdíjazva. A nyugdíj a betöltött szolgálati idő és a rendi fokozatokhoz képest különböző. 3. Beszámítják.

Cs. A. cz. őrsz. Nem.

B. T. kiváncsi cz. őrszvető. Forduljon a szakaszparancsnoksághoz kérdésével.

M. J. őrszvető. Pontos felvilágosítást e tekintetben annál a polgári iskolánál kaphat, a hol a vizsgát letenni akarja. Forduljon tehát oda.

Zs. őrszvető. 1. Nem tudjuk. A ezimártán sem fordul elő. 2. Igen.

B. A. pr. csendő. Bizony nem számítják be, mert meg-szakítása van. De ha hosszú, érdemekben gazdag szolgálat után annak idején nyugalomba vonul, a felvilágosítását alkal-mával kérje a beszámítást a jelzett indoklással, s akkor lehet, hogy legfeljebb kegyelem után beszámítják úgy a pénzgyő-őrségi, mint a katonai szolgálatot is.

Varga őrmester. Várnay és Fia cégéznél Budapest. Rákóczi-út 28. sz.

Balla őrszvető. Megrendelhető Schottola Ernő cégéznél, Buda-pest. Andrássy-út 2.

F. őrmester. Ilyen kivételes esetben igen.

B. 123. Az orsz. erdészeti egyesületnél Budapest. V. Alkot-mány-u. 6.

H. P. őrmester. A csendőrségnél kezelő tiszti tanfolyam nincs. A számvívó tisztek állománya a számvívótiszt-helyettesek elő-léptetésé által egészítették ki. A számvívó tiszt-helyettesek állomá-nyának kiegészítése pedig kizárólag oly nőtlen csendő törzs-őrmesterek kinevezése által történik, a kik az előírt szakvizsgát sikeresen letették. Az iskolai képzettség nincs megvárható, de az érettségi bizonyítvánnyal bírók előnyben részesülnek. A szak-vizsga (szó- és írásbeli) kiterjed: a csendőrség szervezésére, az összes csendőrségi gazdaszaktikázásra, a pénztárkezelésre és a számvívósági utasításokra, az illetékszabályzatra, a felvilágosítási szabályzatra, a csendőrségi ellátási illetményekre, végül a számv-

